

François Hollande beszéde Rennes-ben a SAPCE alkalmából

Akárcsak elődje, Nicolas Sarkozy tette megválasztását követően 2007-ben, François Hollande is a Rennes-ben minden év szeptemberében rendezett nemzetközi állattenyésztési szakkiállítást választotta ahhoz, hogy a mezőgazdasággal és annak jövőjével kapcsolatos elképzeléseit nyilvánosságra hozza. Az elnök 14 órakor érkezett a vásár területére, az eredetileg 16h30-ra tervezett beszédét pedig a sajtó előzetes értesítése mellett 17h30-ra halasztották azért, hogy alkalma legyen a vásárt minél alaposabban bejárni és minél több látogatóval, kiállítóval találkozni (végül 18 órakor kezdődött a program). A köztársasági elnököt elkísérte Stéphane Le Foll szakminiszter, aki közvetlenül a ciprusi informális miniszteri értekezletről érkezett, valamint Guillaume Garot élelmiszergazdaságért felelős miniszteri rangú államtitkár is. Ő már a késő délelőtt folyamán megérkezett, és találkozott a részleges fölszámolás alatt álló Doux baromfiföldolgozó munkavállalóinak küldöttségével. A köztársasági elnök számára a rennes-i látogatás szociális szempontból kifejezetten problémás volt, mivel nem csak régióban különösen sok érdekeltséggel bíró Doux baromfiföldolgozó csődjével és az ennek következtében megszűnő 970 munkahellyel¹ kell szembenéznie, de a PSA csoport is úgy döntött, hogy bezárja rennes-i üzemét (itt főleg felsőkategóriás Citroeneket gyártanak), aminek hasonló nagyságú leépítés a velejárója.

Jean-Michel Lemétayer, a SAPCE elnöke (korábban a legnagyobb mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az FNSEA elnöke is volt) megköszönte, hogy François Hollande elfogadta a szervezők meghívását és aláhúzta, a kiállítók és a látogatók egyaránt azt várják a köztársasági elnöktől és a szaktárcától, hogy a francia mezőgazdaság – ezen belül különös tekintettel az állattenyésztésre – jövője, a gazdálkodók jövedelme és a földolgozó-iparban dolgozók munkahelye biztosított legyen. Kiemelte a SPACE nemzetközi jelentőségét és a francia termékek, technológiák exportjában betöltött szerepét, ami azért fontos, mivel a külkereskedelem egyre inkább meghatározó a mezőgazdaság eredményessége és a munkahelyek megtartása szempontjából. Ehhez elengedhetetlen a folyamatos és magas szintű innováció, ennek színtere a kiállításon az INNOV'SPACE innovációs verseny és kutatás-fejlesztési platform, ahol az idén és jövőre a jövő állattartó épületének koncepciója kap főszerepet.

Mindezekkel együtt egyre több kérdés és bizonytalanság fogalmazódik meg a termelőkben, mondta Lemétayer, ahol első helyen szerepel az állattenyésztést súlyosan érintő terményárak hektikus ingadozása. Olyan szabályozásra van szükség, ami mindennek legalább részben elejét veszi nem csak Európában, de a világban is – ahogy erről tavaly a francia G20-elnökség alatt döntés született. Jean-Michel Lemétayer szerint Franciaországnak vezető szerepet kell vállalnia abban, hogy a mezőgazdaság érdemi választ adhasson a globális élelmezési kihívásokra, nem csak a termelés, de az ezt támogató nemzetközi szabályozás kidolgozásában is. Franciaország és Európa feladata is, hogy a stratégiai készletek létrehozásán keresztül valódi piacsabályozási és kríziskezelési politikák jöjjenek létre. Támogatni kell, hogy szerte

¹ A Doux-csoport (4195 munkavállaló) nem csak vágóhídi tevékenységgel, előhűtött friss baromfi (elsősorban konyhakész bontott csirke és húсарu) előállításával foglalkozik, de vannak többek között takarmánygyártó üzemei is. A mostani csoportos leépítés kifejezetten a friss baromfi üzletágat érinti, az ebben dolgozó 1700 dolgozóból 970-nek mondanak föl napokon belül.

a világban regionális (agrár)politikák szerveződjenek, a fejlődő országok pedig képesek legyenek olyan készleteket fölhalmozni, amikkel biztosítható saját önellátásuk élelmiszerből. Európának azonban nem föladata minden piac megszerzése, de morális kötelessége, hogy a világ előtt álló élelmezési kihívásra adandó válasz megalkotásában részt vegyen.

Míg korábban ezt személyes véleményeként mondta, itt már a széles nyilvánosság előtt is kijelentette, az uniós irányítók és döntéshozók „*semmit sem tanultak az elmúlt évek kríziseiből*”, amit mi sem bizonyít jobban, hogy az új KAP-nál nem lehet látni, hogy bármilyen formában is választ próbálna adni a globális kihívásokra, kezdve például a terményárak hektikus ingadozásával. Megítélése szerint a sematista területalapú támogatás képtelen számos fontos tényezőt megfelelően figyelembe venni, így nem képes betölteni azt a stabilizáló szerepet, amit a megszüntetett piaci szabályozó eszközök korábban elláttak. Az új KAP-nak mindenképpen figyelembe kell vennie mindazon sajátosságokat, amik Nyugat-Franciaország mezőgazdaságát jellemzik, ellenkező esetben a gazdaságok egyensúlya súlyos veszélybe kerül, mivel a gazdálkodók nem tudják elviselni azt a jövedelem-kiesést, amit az új kap miatt kellene elszenvedniük, ezért a köztársasági elnök legfontosabb feladatának Jean-Michel Lemétayer a KAP költségvetésének szinten tartását nevezte meg.

Nagyon fontos lenne, mondta Lemétayer, hogy a tavaly májusi ágazatközi megegyezés végre betöltse szerepét, az ellenőrzést érdemben biztosíthassa az árobszervatórium (*Observatoire des prix et des marges*), mivel szemmel láthatóan nincs érdemi összefüggés a terményárak és az állati termékek árának alakulása között. Fontosnak tartotta, hogy a (francia) mezőgazdaságon belül újra létrejöjjenek azok a partneri kapcsolatok, amik az állattenyésztést és a növénytermesztést korábban összekötötték. Az ágazatközi szolidaritási alap létrehozásának szándéka jó irányba mutató lépés, de minél előbb valósággá kell válnia. Szükség van további, az árak és jövedelmek ingadozásának hatását tompító intézkedésekre is, mondta, mint például a szélsőséges eseményeket kompenzáló fiskális eszközökre, összhangban az uniós szinten létrehozni tervezett kölcsönös biztosítási alappal. Mindezen intézkedéseknek azt kell szolgálniuk, hogy a francia mezőgazdaság, ezen belül az állattenyésztés visszanyerje versenyképességét, amire a nemzetgazdaságban betöltött szerepe miatt² hatalmas szükség van.

Sajnálatos módon a versenyképesség csökkenése miatt az elmúlt 10 évben Franciaország 20%-kal (450 ezer tonna) kevesebb baromfihúst állított elő, piacvesztésének Brazília és Németország a nyertese, Bretagne-ban 15 év alatt 800 baromfitenyésztő gazdasággal lett kevesebb, egymillió négyzetméternyi baromfiólat számoltak föl és megszűnt 10 ezer munkahely. Míg Németországban Lemétayer szerint tenyésztésben 23, vágóhídi tevékenységben 35%, Spanyolországban 17, Dániában 15%-kal bővült a hústermelés, Franciaországban 1%-kal esett. A jelenség mögött szerinte az egyik legfontosabb ok a munkabérek nagyságában az egyes országok között tapasztalható nagyon nagy különbségek állnak, a német vágóhidakon 6 eurós órabérrel foglalkoztatják a kelet-európai idénymunkásokat, arányuk egy-egy vágóhíd esetében 13-92% között változhat –ezzel a francia gazdaság nem tud versenyezni. Hasonló a helyzet a növénytermesztésben: A Bretagne-ban nagyon fontos zöldségtermesztés Franciaországban 15 év alatt 30%-kal szűkült, a németországi ugyanennyivel bővült, a szezonális munkaerő költsége Franciaországban másfél-kétszerese a spanyol, német, holland béreknek. Ezen okokból kifolyólag a szakma nagyon is kedvezően fogadta a szociális ÁFA bevezetésének Fillon-kormány általi tervét, ezzel is csökkenthető lett volna a versenytársakkal szembeni hátrány, aminek fölszámolása

² A francia mezőgazdaság és élelmiszer-ipar nem csak 11 milliárd eurós külkereskedelmi pozitívumot mutatott tavaly, de a 3,5 millió munkavállalóval a második legnagyobb munkaadónak számít.

uniós szintű szociális, fiskális, egészségügyi harmonizáció nélkül nem fog sikerülni. Mivel Hollande döntése értelmében a szociális ÁFA bevezetésére nem került sor, Lemétayer úgy fogalmazott, hogy a köztársasági elnöknek más megoldást kell javasolnia.

A már említett uniós harmonizációs elképzeléseken túl a SPACE elnöke a környezetvédelmi szabályozás egységesítését is elengedhetetlennek nevezte. Ami az „ökológiailag intenzív mezőgazdaságot” illeti, Lemétayer szerint ezzel egyre több termelő azonosul, de elfogadhatatlan, hogy olyan környezetvédelmi elvárásokat támasszanak velük szemben, amik szakmailag megalapozatlanok, meg nem indokolhatók, továbbá olyan költségekkel járnak, amiket a gazdák nem tudnak vállalni. Véleménye szerint bizonyos mértékű visszafogottságra és sokkal több jóindulatra van szükség (ő a „*bon sens paysan*” kifejezést használta, ami leginkább a magyar „józan paraszti észnek” felelhet meg), és ennek érvényre juttatását várják a köztársasági elnöktől a szeptember közepén sorra kerülő környezetvédelmi társadalmi egyeztető fórumon is.

A köztársasági elnök beszédének

bevezetőjében elismerte, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszer-ipar szerepe a francia gazdaság egyensúlya szempontjából megkerülhetetlen, az előállított érték és a munkahelyek szempontjából egyaránt. Aláhúzta, az állattenyésztés szerepe mindenképpen megkülönböztetett fontosságú, hiszen képes életben tartani a legkedvezőtlenebb adottságú területeket is a munkahelyeken keresztül, hozzájárul a környezet gondozásához, ugyanakkor tisztában van mindazon

nehézségekkel, amikkel az ágazat küzd - az állam mindent megtesz annak érdekében, hogy ezek elháruljanak³.

François Hollande szerint arra van szükség, hogy a mezőgazdaság a gazdaságélénkítési törekvések vezérhajója legyen, amit nem azért mond, mert a hallgatóság ezt szeretné hallani, hanem mert a globális folyamatok és az ország adottságai ennek szükségességét igazolják. Az árak hektikus ingadozásának megfékezése globális kihívás, ahogy a Föld lakosságának ételmezése is, de a legfontosabb az ország önellátásának biztosítása. Ha ez teljesült, akkor lehet beszélni arról, miként veszi ki a részét a francia mezőgazdaság a globális problémák megoldásából – de ebben meghatározó szerepet kell játszania, ehhez az adottságai és képességei egyaránt megvannak.

A vezető élelmiszer-exportőri cím elvesztése és általában a piacvesztés és azt mutatja, hogy a mezőgazdaság veszített versenyképességéből, ezért a kormány szeretné az ide vezető folyamatokat megfordítani, mobilizálni kíván minden olyan eszközt, ami ezt elősegíti, ez lesz a szaktárca egyik kiemelkedő feladata az elkövetkezendő időben. A munkában partnerségben kívánnak lépni a régiókkal, az egyik legfontosabb területnek pedig François Hollande az innovációt és a szakképzést nevezte meg, ezeken a területeken a régióknak kell a vezető szerepet játszani. Másik „adu” a termékek minősége, mondta a köztársasági elnök, aminek

³ Újságírói vélemények szerint a beszéd gyakorlatilag semmilyen konkrétumot nem tartalmazott, a kilátásba helyezett intézkedések pedig minden esetben legkorábban a 2013. elejétől léphetnek életbe. A köztársasági elnök szinte a délután teljes egészében a munkahelyek megtartásának fontosságát hangoztatta, mégsem említette egy szóval sem a Doux vagy a PSA-csoport esetében bekövetkezett nagyon nagy csoportos leépítéseket.

alapja az egyes tájegységekben rejlő speciális termelési feltételek és az ezekhez kapcsolódó szaktudás (azaz a „terroir”) valorizálása. Ezt azonban nem lehet függetleníteni az árak alakulásától, amit meghatároz a munkabérek, a termelési költségek, valamint a kereskedelmi árak nagysága.

Hollande beszédében a társadalombiztosítási rendszer alapvető – strukturális és időálló - átalakítására tett ígéretet, nyilvánvalónak nevezte, hogy csupán a munkabérekre kivetett járulékokkal nem lehet a jelenlegi szociális rendszert fenntartani, ezért más forrásokat is be kell ebbe vonni – döntés év vége előtt várható, az új rendszer bevezetésére a jövő év elejétől lehet legkorábban számítani.

Mi az uniós ügyeket illeti, a köztársasági elnök szerint a Franciaország számára nagyon nagy jelentőséggel bíró KAP-ot mindig is számos kritika érte, de nem tudja elfogadni, hogy Brüsszelben ezt egyszerű költségvetési kérdésként kezeljék a tárgyalások során, nem ez fogja megoldani az uniós problémákat. A KAP költségvetését főt kell tartani, emellett személyesen is kiáll, mivel ezen keresztül lehet a foglalkoztatottságot biztosítani, megoldani a fiatal gazdák pályakezdését. Ígéretet tett arra, hogy a mezőgazdasági miniszter felügyelete alatt a fiatal gazdák pályakezdésének támogatását szolgáló rendszert megreformálják és a jelenleginél hatékonyabbá teszik, valamint biztosítani fogják az ehhez szükséges földalapot is. Elfogadhatatlannak nevezte, hogy évente 100 ezer hektár tűnik el a művelésből, ez szerinte a természeti erőforrások és a termelési eszközök pocséklása, és mindent megtesz ellene. Minden rendelkezésre álló eszközzel védeni kell a biológiai sokféleséget, korlátozni kell a természetes állapotú területek beépítését. Minden erőfeszítés hiábavaló azonban, mondta, ha nem lehet kordában tartani az árakat. Meggyőződése, hogy a mezőgazdaságban nincs helye a liberalizmusnak, a határtalan globalizációnak, amit csak súlyosbítanak a klimatikus szélsőségek – ha az ez utóbbiak kiváltotta bizonytalanság gátlástalan spekulációval társul, az mindent tönkretehet. Eltökélt amellett, hogy legyen egy stratégiai élelmiszer-tartalék világviszonylatban is, Franciaország pedig minden erejével azon lesz, mondta, tanulva 2008. történéseiből, hogy a francia G20 elnökség alatt elkezdettek folytatódjanak, így alkalmazásra kész legyen pl. a gyors reagálás intézménye, létrejőjenek az árak hektikus ingadozását tompító stratégiai élelmiszer-tartalékok is - az elkövetkezendő hetekre tervezett FAO-tárgyalásain ezekről is szó lesz.

Hollande a szükséges teendőket három szintre sorolta be, globális, uniós és nemzeti fontosságúként kezelve ezeket a következők szerint.

Globális téren:

- biztosítani kell a pénzpiacok, ezen belül a pénzügyi tranzakciók és az egyes szereplők átláthatóságát,
- átláthatóvá és nyomonkövethetővé kell tenni a terménykereskedelmet,
- az egyes pozíciók ellenőrzésének megerősítése és a piacsabályozási célú beavatkozási képesség javítása,

Uniós szinten:

- a kereslet-kínálatot egyensúlyban tartó intézkedések megtartása - már ahol ezeket még nem számolták föl,
- a 2003-as reformból kinőtt közvetlen támogatások rendszere nem tartható, az azóta bekövetkezett szélsőséges évek bizonyítják, hogy elengedhetetlenek a hatékony kríziskezelési és piacsabályozási intézkedések,

- új szolidaritási és stabilizációs intézkedések kidolgozása és alkalmazása: kríziskezelési és piacsabályozási politikák alkalmazása, ezekkel együtt a stratégiai tartalékok fölhalmozása,

Nemzeti szinten:

- szükség van a piaci szereplők (termelők, fõlvásárlók, földolgozók, kereskedők) közötti korrekt kereskedelmi kapcsolatokra, amit a szerződéses rendszer biztosítani tud és ezért azt a köztársasági elnök támogatja,
- a terményfõlvásárlás rendszerét úgy kell átalakítani, hogy a jövedelmek igazságosabb elosztása biztosítható legyen,
- olyan pénzügyi eszközöket kell mozgósítani, amikkel csökkenteni lehet a jövedelem-ingadozásokat – a jövő évben olyan rendszert kívánnak bevezetni, amivel csökkenthető a gazdák kockázatokkal szembeni kitettsége, növelhető a védettségük, alkalmazása gyorsabb és rugalmasabb lesz, mint a mostani lehetőségeknek,
- a biztosítási rendszerben a krízisekkel szembeni konstrukciók fejlesztése,
- a takarmányárak emelkedésének kompenzálására az állattenyésztők és a gabonatermesztők által létrehozott – 100 millió eurós - szolidaritási alap állam általi támogatása – Stéphane Le Foll miniszternek szeptember 12-én kellett beterjeszteni azt a javaslatot, amikkel a termelõi járulékfizetési elmaradások és banki hátralékok kezelhetők, mégpedig egyéni, azaz gazdálkodói szinten,
- megkülönböztetett figyelmet kap a sertés-, húsmarha- és baromfiágazat, az esetükben létező kereskedelmi kapcsolatok áttekintésére hamarosan kerekasztal alakul,
- minden ágazati szereplõnek és a közhatalomnak együtt kell dolgoznia, ez alapvetõ kérdés Franciaország számára,

Az állattenyésztés problémái nem egy-egy gazda vagy régió számára fontosak, az ország egészét érintik, hiszen az állattenyésztés szûkülése esetén fölborul a mezõgazdaság és az élelmiszeripar eddigi egyensúlya, ezért Hollande számára prioritást élvez ez a terület. A maga részérõl meggyõzõdése, hogy minden erõfeszítést meg kell tenni az új piacok fölkutatására, a termelés hatékonyságát javító innováció támogatására, valamint a szakember-utánpótlás erõsítésére. Azonban úgy tûnik, gazdaság minden területén komoly strukturális problémák vannak, ezért a hamarosan beindítandó gazdaságélénkítési programnak erre (is) megoldást kell találnia.

Hollande szinte szó szerint megismételte Jean-Michel Lemétayer azon követelését, hogy az uniós tagországok közötti versenytorzító hatások megszüntetése érdekében szükség van egységes európai fiskális, egészségügyi, szociális és környezetvédelmi szabályozásra, a szociális dömping megelőzésére. Ugyan „nem nevezte nevén a gyereket”, azaz még véletlenül sem ejtette ki a „támogatások (nemzeti szintû) konvergenciája” kifejezést (*sem Nicolas Sarkozynek, sem Bruno Le Maire-nek ez nem okozott gondot*)⁴, de jól körülírta a fogalmat és az álláspontját azzal, hogy „õ és a miniszterek mindent elkövetnek Brüsszelben azért, hogy a Franciaország nyugati területein történelmi okok miatt az átlagosnál magasabb uniós támogatásokat ne kelljen a termelõk rovására szinte azonnal csökkenteni és a fölszabaduló összeget máshová utalni”.

Beszédének utolsó negyedét a környezetvédelmi kérdéseknek szentelte a köztársasági elnök, amiknek szerinte egyesíteni és nem megosztani kell a francia társadalmat. Itt elsõsorban a

⁴ Bruno Le Maire korábban többször elismerte, ha erre a Bizottság által eredetileg javasolt ütemben kerülne sor – elsõsorban az országon belüli, és nem a tagországok közötti konvergenciáról beszélve -, akkor az szinte kezelhetetlen belsõ konfliktusokat eredményezne az egyes régiók és ágazati szereplõk között, ezért Franciaország minden lehetséges alkalommal azt hangoztatta, hogy ennek csak 2020-ra kelljen teljesülnie.

mezőgazdaság és a megújuló energiák kapcsolatát, a természeti erőforrások fenntartható használatát, a termőföldek beépítése elleni küzdelmet emelte ki. Nem vitatta a környezetvédelem szükségességét, de hozzátette, csak a gazdálkodók által is vállalható intézkedésekről lehet szó.

Hollande megismételte a szakminiszter által korábban már elmondottakat, miszerint a mezőgazdasági termelés ökológiai és ökonómiai hatékonysága nem csupán egymásra épülő jogszabályok, döntések és a gazdaságok által alkalmazott normák kérdése, a mezőgazdaság diverzitásának fenntartása érdekében szükség van egy sokkal inkább közösségi célokat szem előtt tartó jogszabályi környezet megalkotására, ez jelentené az úgynevezett **„ökonómiai és környezetvédelmi csoportok”** (*groupements économiques et environnementaux*) létrehozását. Szerepük elsősorban az lesz, hogy a gazdálkodók és gazdaságok összefogásával, tevékenységük összehangolásával a lehető leghatékonyabban, kollektív formában lehessen kezelni a környezetvédelmi kérdéseket. *(A tárca reményei szerint a csoportokon keresztül eredményesebben lehetne terjeszteni az innovatív termelési módokat, lehetőség lenne a klasszikus agronómia „rehabilitációjára” és az adott vízgyűjtő területek átfogó szemléletű kezelésére, az agroerdészeti fejlesztésére, az erdősávok (újra)telepítésére és a biogáztermelés bővítésére.)*

A köztársasági elnök említést tett a 2013. második felében kihirdetni tervezett **új mezőgazdasági kerettörvényről**: a jogszabály érinteni fogja a mezőgazdaság összes fő területét, ideértve az élelmiszer-földolgozást, az erdőgazdálkodást és a vidéki élet kérdéseit, mégpedig globális perspektívába foglalva, egyik vezérlő elve az innováció erősítése, támogatása lesz. A törvény előkészítése során széles körű szakmai párbeszédre törekednek majd, ahogy cél lesz az egyszerűsítésre, a határidők rövidítésére, a rugalmas eszközök kidolgozására és az adminisztrációs terhek csökkentésére törekvés is.

Hollande röviden kitért a 30 milliárd eurót kitevő és jelenleg a költségvetésből hiányzó forrás beszerzésére, amit szerinte átmeneti pénzügyi többlet-terhekkal lehet megoldani – egyharmad részt a lakosságtól, egyharmadot a vállalatoktól szednek be, egyharmadot pedig az államháztartás egyszerűsítéséből remélnék – de mindennek célja a gazdaság rendbetétele és a munkahelyteremtés erősítése, tette hozzá.

A látogatás során Hollande a PSA-ügyet nem tudta megkerülni, mivel a rennes-i repülőtéren egy kisebb csoportnyi tüntető várta, ám a SPACE-on mondott beszédének majdnem a végéig csupán egyszer említette a Doux ügyét, mint egy „sajnálatos eseményt”, majd az utolsó másfél percben annyit mondott, hogy elutazása előtt még találkozni fog a baromfiföldolgozó munkavállalóival. A közel ezer ember elbocsátásával járó csőd ügyében érdemi ígéreteket nem tett, valós állami intézkedéseket nem jelentett be, csupán a saját és az állam együttműködéséről biztosította az érintetteket, ami a hallgatóságban komoly csalódottságot okozott. Még a baloldallal szimpatizáló újságírók is elismerik, hogy Sarkozy sosem akarta megkerülni ezeket az ügyeket, sőt szerintük kifejezett „hírverést” is csinált nekik, megoldást ígérve – más kérdés, hogy ez utóbbit nem mindig sikerült teljesítenie.

Somogyi Norbert, Párizs